

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Qvi ... Illas Omnes Complectitvr Historias, Qvæ Post Secvndam Sex
Tomorvm Editionem ...

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1586

VD16 ZV 1269

Novembris Die

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77432)

Sacra Biblia multis mendis adulterata, corrigi & in integrum restituit.

Martyrio afficitur.

Hic quum sacra volumina multis esse mendis adulterata corruptaq; competisset, quod & tempus, & frequens eorum descriptio multa in ijs vitiauerant, ad hæc quod improbilissimi quidam homines, qui doctrina Gentilium præerant, germanum eorum sensum peruertere voluerant, adulterinaq; multa interseruerant: hic, inquam, quum sacros codices vniuersos sumpsisset in manus, eos ex Hebraica lingua, quam & ipsam optimè callebat, in pristinam integritatem restituit, non mediocri ad huiusmodi correctionem labore suscepto. Quin etiam diuinorum dogmatum puritatem apud hunc omnium maximè qui illa tempestate fuerunt, summè conseruatam inuenias. Nam & epistolas edidit admodum certè egregias, ex quibus facillimè quilibet perspiciat, quàm vir ille in rebus diuinis sententiam tenuerit. Affectus est autè martyrio Nicomedia, quæ est in Bithynia, Maximiniano imperante.

NOVEMBER

SANCTI IOHANNIS DAMASCENI, DE ADORATIONE IMAGINVM IESV CHRISTI ET SANCTORVM EIVS, SERMO: IAC. BILLIO interprete. Habetur libro eius quarto cap. 17. De orthodoxa fide.

SURIUS

q. d. d. d.
17. 11. 11.
5

1. Moueb.

Gen. 2. Cur adoratio hominibus adhibeatur.

Exod. 33.

Exod. 25. Heb. 9. 3 Reg. 6.

Psal. 96. Scriptura non est contra cultus imagines, sed contra idololatrias. Gen. 8.

Deus depingi nequit sicuti est.

Bar. 3.

NONIAM autem nonnulli eo nomine nos reprehendunt, quod Saluatoris, ac Dominae nostrae, reliquorumque Sanctorum, ac Christi seruorum, imagines adoramus, atque honore afficiamus, audiant velim, quod Deus ab initio hominem ad imaginem suam finxit. Qui fit igitur, ut alij alios adoremus, nisi quia ad Dei imaginem facti sumus? Nam ut ille, magna rerum diuinarum præditus eruditione Basiliscus ait, Imaginis honor ad exemplar transit. Exemplar potest id est id, cuius effigies exprimitur, ex quo forma hinc ducta fit. Quid ergo causa fuit, quamobrem Mosaicus populus tabernaculum illud, quod caelestium rerum, immo vniuersae creaturae imaginem ac figuram gerebat, vndique adoraret? Ait quippe Deus Mosi: Vide ut omnia facias iuxta formam tibi ostensam in monte. Quid? Cherubin illa quae propitiatorium obumbrabant, an non humanarum manuum opera erant? Quid? Hierosolymitanum illud clarissimi nominis templum, an non manu, atque hominum arte constructum erat? At scriptura diuina eos, qui sculptilia adorant, demonijsque victimas offerunt, insectatur. Siquidem, tum Graeci, tum Iudaei sacrificabant: verum Graeci demonijs, Iudaei autem Deo. Ac proinde Graecorum quidem sacrificium rejiciebatur ac damnabatur: Iudaeorum autem Deo gratum & acceptum erat. Obtulit enim Noe sacrificium: & odoratus est Deus odorem suauitatis, ut qui probae ipsius voluntatis, atque erga se benevolentiae, suauitatem comprobaret. Ita, Graecorum quidem sculptilia, quoniam niam demonum simulacra erant, improbata quoque atque interdicta erant. Ad haec, quisnam est, qui inuisibilis, & corpore vacantis, ac circumscriptionis & figurae expertis, Dei simulacrum effingere queat? Extremæ itaque dementiae atque impietatis fuerit, diuinum numen fingere ac figurare. Atqui hinc est quod in veteri testamento minimè tritus ac peruulgatus imaginum usus erat. Postquam autem Deus ob viscera misericordiae suae, salutisque nostrae causa, homo verè factus est, ac non iam ut Abrahæ, nec ut prophetis, humana specie conspicandum se praeberit, verum essentialiter, ac verè homo exiit, atque in terra versatus est, & cum hominibus consuetudinem habuit, miracula edidit, passus & Cruci affixus est, resurrexit, assumptus est, atque hæc omnia verè contigerunt, & ab hominibus perspecta sunt: literarum quidem monumentis, ad alendam memoriam nostram, & doctrinam eorum, qui tum non aderant, ista mandata sunt: ut ea quae non vidimus, audientes ac credentes, beatitudinem eam quam Dominus prædicauit assequamur. Verum

Verum quia non omnibus hoc contigit, ut literas norint, ac lectioni operam impendant: idcirco patribus visum est, ut refrendam quamprimum memoria causa, haec tanquam praecleara quadam trophaea, in imaginibus pingerentur. Siquidem per se ipse visus venit, ut passionem Domini animo minimè versantes, cõspecta Christi crucifixi imagine, ad salutiferam passionis memoriam redeamus, ac prostrati non materiam, sed eam cuius imago effingitur adoremus: quæ ad modum videlicet nec Evangelici codicis materiam, nec crucis materiam adoramus, verum id, quod per ea exprimitur. Quid enim alioqui discriminis est inter Crucem eam quæ Domini imaginem expressam non habet, & eam quæ habet? Quod etiam de Dei matre sentiendum est. Etenim is honor, quem ei adhibemus, ad eam qui carnem ex ea assumpsit, refertur: Item quæ egregia sanctorum virorum facinora, quæ nos ad animi magnitudinem, & zelum, virtutisque eorum imitationem, ac Dei gloriam extimulat. Nam, ut diximus, honor ille quo probos conseruos afficimus, nostræ erga communem Dominum benevolentia argumentum est: atque imaginis honor ad exemplar transit. Est autem hæc traditio ex earum numero, quæ scriptura verbis minimè expressæ sunt, quæ ad Orientem conuersi adoramus, & ea qua Crucem adoramus, aliæque complures his similes. Quin historia quoque proditum est, cum Abagarus Edessæ Rex eo nomine pictorem misisset, ut Domini imaginem exprimeret, neque id pictor ob splendorem ex ipsius vultu manantem consequi potuisset, Dominum ipsum diuinæ suæ ac viuificæ faciei pallium admouisset, imaginemque suam ei impressisse, sicque illud ad Abagarum, ut ipsius cupiditati satisfaceret, misisset. Quod autem Apostoli quamplurima, nullo sacra scriptura loco prodita nobis tradiderint, his verbis testatur ille gentium Apostolus Paulus, State igitur fratres, & tenete traditiones nostras, quas didicistis, siue per sermonem, siue per epistolam nostram. Et ad Corinthios scribens, Laudo vos, fratres, quod per omnia mei memores estis: & sicut tradidi vobis, traditiones, tenetis.

Cur inductus imaginum usus.

Honor sanctis habitus ad Deum redit.

Imaginum cultum ex traditione habemus.

Dominus Iesus imaginem suam Abagaro mittit.

2. Theff. 2.

1. Cor. 11.

DE S. AVSTREMONIO EPISCOPO

ARVERNO, EX GREGORII TVRONENSIS

De gloria Confessorum Cap 30.

ER sanctum autem Austremonium, qui & ipse a Romanis Episcopis cum Gariano beatissimo, & reliquis, quos memorauimus, est directus, primum Auerna ciuitas verbum salutis accepit, eoque predicante, Saluatorem mundi, Redemptoremque omnium Christum Dei filium credere cepit. Huius autem sepulcrum apud Isidorem vicum habetur, cui cruda rusticitas, licet sciens quis in eo quiesceret, nullum tamẽ exhibebat honoris cultum. Post longaverò annorum curricula, Cantinus, qui ipsius Aruernæ vrbis modo prælatus est, in diaconatu suo Ecclesiam vici illius rexit. Igitur dum nocte quadam in lectulo cellulae suæ, quæ huic basilicæ adhaerebat, decumberet, audiuit psallentium resonantes voces, & surgens vidit templum magno splendore lumine, & obtupestactus adspicit intrinsecus (erat enim cellula illa in superiore contra fenestras templi) & ecce circa tumulum multitudo albatorem tenentium cereos, & psallentium. Quod diutissime cernens, postmodum discessit, & statim facto manè iussit tumulum cancello vallari, & palliolis nitenibus obclari, præcepit reuerentiam loco illi impendi. Ex hoc tempore oratio super tumulum funditur, & auxilia Antistitis impetrantur. Hæc ab ipsius Episcopi ore audiui.

Notabitur. Nota & hunc Episcopum missum fuisse in Gallias ad alys à Romanis Episcopis.

Visto Cantini Episcopi.

Honorando Dei exhibetur.

VITA

VITA ET MORS ZACHARIÆ PATRIS IOHANNIS BAPTISTAE, PER D. EPIPHANIVM
Constantiæ Cypri Episcopum scripta. Habetur in libro eius
de vitis Prophetarum.

6. Noueb.
Zacharias
sacerdos
occiditur.

ZACHARIAS adhuc alius fuit, cum Propheta, tum sacerdos, Iudas sacerdote prognatus, Ioannis Baptistæ parens, quem Herodes ille Tyrannus iuxta aram domumque Dei occidit. Effususque est sanguis eius in vestibulo templi Domini. Is natione Hierosolymitanus erat de familia Dauid, officialis in domo Domini. Inter cætera, quæ vaticinatus est ille, de origine quoque & natiuitate Christi nonnulla prophetauit. Eo igitur in loco propheta, cum in domo, tum à templo haud procul humatus est. Ex eo sanè facta sunt in delubro illo, seu templo, & ostenta, & stupenda miracula, phantasiæ nempe, hoc est visiones. Cæterum sacerdotes nequibant amplius neque angelorum visa oculis usurpare, neque oracula siue responsa populo ex Dabir reddere. Neque etiam poterant in Ephod per signa & portenta respondere, quemadmodum prius soliti fuerant, vsque ad tempus hodiernum.

ITEM DE HOC EODEM ZACHARIA, PER D. BASILIVM
Episcopum. Ex homilia eiusdem de humana Christi generatione.

Quod autem Maria perpetuò Virgo remanserit, etiam Zachariæ declarat historia quædam, quæ ex traditione ad nos vsque peruenit. Zacharias enim Mariam post Domini conceptionem in virginum loco constitutus, à Iudeis inter templum & altare interfectus est. Apopulo nanque accusatus, quod rem prodigiosam inauditamque prædicaret, virginem videlicet parientem citra virginitatis corruptionem.

ITEM DE ZACHARIA PATRE IOHANNIS BAPTISTAE
ex D. Gregorio Episcopo Nysseno. Habetur in oratione eius habita in die
natiuitatis Domini, nuper per Petrum Franciscum Zinum
Veronensem Latine reddita.

NON erit intemptuum, si incorruptæ matris testem, qui inter templum & altare fuit occisus, proferamus. Hic est sacerdos Zacharias, non sacerdos solum, verum etiam propheta: Ac prophetiæ quidem potestas in Evangelij libro declaratur, cum viam hominibus muniens diuina gratia, nè Virginis partus incredibilis putaretur, minoribus miraculis fidelium assensum sic exercuit, vt foemina sterilis, & vir iam ætate confectus, filium susciperent. Hoc mirandi virginis partus proocinium fuit. Etenim sicut Elizabeth, quæ sterilis ad senectutem peruenerat, non potestate naturæ fit mater, sed ei diuino consilio filius nascitur: sic quod in virgineo partu non credendum videtur, si referatur ad Deum, credibile est. Quoniam igitur ex virginitate prouenientem præcedit nuncius stellaris, qui ad vocem illius, quæ Dominum vtero gerebat, antequam, in lucem prodiret, in aluo matris exiliuit, simulac natus est præcursor Verbi, prophetico spiritu Zachariæ silentium soluitur. Quæcunque autem disseruit Zacharias propheta, ad futurum spectabat.

Luc. 1.

Zachariæ
prophetia.

Hic igitur diuino numine ad occultorum cognitionem ductus, cum virginitatis mysterium in partu incorrupto non ignoraret, in sacro templo virginem matrem à loco virginibus per legem assignato non semouit, Iudeosque docuit naturam humanam vnâ cum reliquis omnibus rerum omnium effectori & Regi ita subiectam esse, vt arbitrato suo eam ipse regeret, non autem ab ea regeretur. Itaque in manu ipsius esse, nouam ortus rationem moliri, quæ matrem esse virginem non impediret, quamobrem eam se à virginum loco non exclusisse. locus autem ille erat spatium quoddam inter templum & altare.

Cum igitur audiissent Iudæi rerum omnium Regem in vitam humanam diuino ordine prodijisse, metuentes, ne Regi subderentur, sacerdotem, qui hæc de ipso partu testificabatur, ad ipsum altare sacrificantem interfecerunt.

DE

SURIUS

q. bar.
Nomen

EVITI

5

DE SANCTIS ET EORVM RELIQVIIS. 229
 DE SANCTORVM ET RELIQVIA-
 RVN HONORE, SERMO B. IOHANNIS DAMASCE-
 ni. Habetur libro quarto cap. x. De orthodoxa fide Iac. Bil-
 lio interprete.

SANCTIS, vt Christi amicis, & Dei filijs, atque heredibus, honor haberi debet, quemadmodum inquit Theologus & Euangelista Ioannes: Quorquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri. Quocirca non iam serui sunt, sed filij, Quod si filij, profecto & heredes, heredes quidem Dei, coheredes autem Christi. Ac Dominus in sacris Euangelijs ad Apostolos ita loquitur: Vos amici mei estis. Et, Non iam dicam vos seruos. Seruus enim nescit quid faciat dominus eius. Quinetiam cum Rex regum, & Dominus dominantium, & Deus deorum, summus ille rerum omnium architectus ac Dominus dicitur, profecto sancti quoque tum dii, tum domini, tum reges sint necesse est. Horum enim Deus, & Deus, & Dominus, & Rex est, & appellatur. Ego enim, inquit ad Moysen, sum Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Iacob. Ac Moyses Pharaonis Deus, a Deo factus est. Deos porro & Reges ac dominos non natura dico, sed quia perturbationibus animi imperarunt, ac dominati sunt, atque imaginem diuinam, ad cuius similitudinem procreati fuerant, integram, minimeque adulteratam seruauerunt, (nam & ipsa Regis imago Rex dicitur) & quia animi inductione, ac voluntate Deo vniti sunt, eum que hospitem susceperunt, ac per eius perceptionem, quod ipse natura est, hoc per gratiam extiterunt. Ecquid igitur cauta esse potest, quin eos honore complectamur, qui Dei serui, & amici, ac filij appellati sunt? Etenim is honor, qui probis conferri habetur, beneuoli erga communem Dominum animi argumentum est. Illi sane Dei promptuaria, & pura domicilia extiterunt. Inhabitabo enim in illis, ait Deus, & inambulabo, atque ero illorum Deus. Ac quod iustorum animarum in manu Dei sunt, nec mors eos attingat, literis sacris proditum est. Mors enim sanctorum somnus potius est quam mors. Laborauerunt siquidem in hoc auro, & in aeternum uiuent. Ac preciosa in conspectu Domini mors sanctorum eius. Quid autem praclarior ac pluris aestimandum, quam in manu Dei esse? Deus quippe vita & lux est: Ita fit, vt qui in manu Dei sunt, in vita quoque ac luce sint. Quod autem Deus etiam per mentem in ipsorum quoque corporibus sedem ac domicilium habuerit, his verbis Apostolus testatur: Nescitis quod corpora uestra templum sunt Spiritus sancti qui habitat in uobis? Dominus autem Spiritus est. Et, Si quis Dei templum violauerit, disperdet eum Deus. Quid igitur afferri potest, quin animatis Dei templis, & uiuis Dei tabernaculis, honor sit adhibendus? Hi cum huiusce uitae usura fruerentur, Deo fidenti animo adfiterunt.

Christus Dominus sanctorum Reliquias, velut saluiferos fontes praebuit, ex quibus plurima ad nos beneficia manant, suauissimumque unguentum profluit. Nec vero quisquam huic sermoni fidem detrahat. Nam si aqua in deserto, & aspera solida rupe, atque ex asini maxilla ad sedendam Samsonis sitim Deo ita uolente profillit, eritne cur cuiquam incredibile videatur, ex martyrum reliquijs suaue unguentum scaturire? Mimime certe, ijs quidem, quibus Dei potentia, honorque, quo sanctos suos afficit, perspectus & exploratus est. Atque illud quidem ueteri lege comparatum erat, vt quisquis mortuum contigisset, immundus censeretur. Verum hi in mortuorum numero minime habendi sunt. Ex quo enim ipsamet uita, ac uita author inter mortuos adscriptus est, eos qui in spe resurrectionis, fideque erga eum, diem extremum clauserunt, mortuos haudquaquam appellamus. Qui enim mortuum corpus miracula edere queat? Quoniam itaque modo per ea daemones expelluntur, morbi profligantur, agroti sanantur, caeci prospiciunt, leprosi mundantur, tentationes ac maerores discutiuntur, ac denique omne donum optimum a patre luminum, eorum opera ad eos, qui fide minime dubia postulant, descendit? Quid non laboris suscipias, vt patronum quendam nanciscaris qui te mortali Regi offerat, ac tuo nomine ad eum uerba faciat? An non igitur ijs honorandi sunt, qui totius humani generis patronos se profitentur, ac Deo nostra causa suppli-

s. Nouebz, secundum Carthusian. nos. Iohan. i. Rom. 8.

Iohan. 15.

Sancti, cuius dii uocentur.

Exod. 3.

Exod. 7.

Honorandi sunt sancti ut serui & amici Dei. 2. Cor. 6. Sap. 3. Psal. 48.

Psal. 115.

1. Cor. 6.

1. Cor. 3.

Sanctorum reliquias, fontes saluiferos. Exod. 17. Iud. 15.

Num. 19.

Sanctos cuius appelles? dormientes non autem mortuos. Matth. 11. Iacob. 1.

SURIUS

q. ber
Wolter

RVIII

5

Sancti totius generis humani patroni sunt.

Quibus rebus Deus colitur, iisdem quoque sancti eius. Ephes. 5.

Sanctis statuae sunt erigenda.

Matth. 11. Rom. 8.

supplicanti: Honorandi certè: & quidem ita, vt in eorum nomine templa Deo ex-
truamus, dona offeramus, eorum memoriam colamus, atque in ea spiritualiter ob-
lectemur, quo nimirum laetitia nostra ijs, à quibus inuitamur, congruat, ac nò, dum
eos colere ac demereri studemus, offendamus potius & irriteremus. Quibus enim
rebus Deus colitur, iisdem quoque serui ipsius oblectantur. Quibus autem Deus
offenditur, iisdem etiam ipsius milites offenduntur. Quocirca in psalmis, & hym-
nis, & cantibus spiritualibus, & compunctione, & eorum qui in egestate versantur
commiseratione, (quibus obsequijs Deus potissimum conciliatur) Sanctos cola-
mus: Statuas ipsis ac visibiles imagines erigamus: immò ipsi virtutibus eorum imi-
tandis hoc consequamur, vt viae eorum statuae, atque imagines simus. Dei generi-
cem, vt propriè ac verè Dei matrem honore afficiamus: Prophetam Ioannem vt
præcursorem & Baptistam, vt Apostolum & martyrem. (neq; enim, vt Dominus
dixit, maior quisquam Ioanne inter natos mulierum surrexit: regni que ipse præ-
conium primus obiit) Apostolos itè vt Domini fratres, & conspectores, mini-
strosque ipsius passionum, quos Deus ac Pater præsciuit ac prædestinauit confor-
mari fieri imagini filij sui, primùm Apostolos, deindè prophetas, demùm pastores
ac magistros, ac Domini testes, ex omnibus ordinibus electos, vt Christi milites,
quique ipsius calicem biberunt, & viuificæ mortis eius baptismo tincti sunt, velut
passionum ipsius, & gloriæ socios (quorum antesignanus fuit ille Christi primus
Diaconus, & Apostolus, & primus martyr Stephanus:) tum etiam sanctos Patres
nostros, ac diuinitus afflatos monachos, qui diuturniore ac molestiore conscien-
tiæ martyrio perfuncti sunt, qui circueierunt in melotis, in pellibus caprinis, egètes,
afflicti, angustiati, in solitudinibus errantes, & montibus, & speluncis, & cauernis
terræ, quibus dignus nò erat mundus: ac deniq; eos, quorum ætas gratiam antecel-
sit, prophetas, patriarchas, iustos, qui Christi aduentum prænunderunt. Horum om-
nium vitæ rationem intuentes, fidem, charitatem, spem, zelum, vitam, toleran-
tiam in cruciatibus perferendis, ac patientiam vsque ad sanguinem, imitemur. Sic
enim fiet, vt gloriæ quoque coronas communes, cum ipsis habeamus, Amen.

Hebr. 11.

BREVIS MEMORIA S. EVGENII

TOLETANI EPISCOPI ET MARTYRIS, VT HABE-

tur libro quinto historiarum Hispaniæ, Lucij Marci Sciculi, Regij historiographi.

15. Noueb.

AYMVNDVS olim Toletanæ sedis Antistes, ad Con-
cilium apud Rhemos Galliaë populos celebrandum, tem-
poribus Eugenij summi Pontificis, cum alijs multis episco-
pis in Galliam profectus est. Qui cum in vrbe Parisiorum
ad ecclesiam sancti Dionysij orandi gratia diuertisset, in ea-
dem Ecclesia quoddam sepulcrum inuenit, quod apud eos
magnæ venerationis habebatur, in quo ex eius superferi-
ptione, beati Eugenij Toletani Archiepiscopi corpus hu-
matum esse cognouit. De quo diligentius inquirens, quis
fuerit, vel qua ratione à propria sede quieuerit, tum ex relatu hominũ, tum ex eius
vita, quam ibi descriptam inuenit, deprehendit. Scriptura siquidem continebat,
hunc Eugenium à beato Dionysio in Galliam proficiscente, ab vrbe Arelatensi in
Hispaniam directum Toletanæ sedi præfuisse. Qui postquam visitauit magistrum
suum Dionysium, cum iter esset ingressus, à gentilibus deprehensus, & ex fidei con-
fessione quis esset, cognitus gladio aperiente viam, qua magister suus illuc iam præ-
cesserat, cælum coronatus ingreditur. Cuius corpus post multum temporis, diuina
reuelatione repertum, in Ecclesia beati Dionysij, magna fidelium lætitiæ & exulta-
tione conditur: vbi propter meritum sanctitatis, & gloriæ miraculorum quæ ibi
fiebant, ab omnibus quàm deuotissimè venerabatur.

S. Eugenij à B. Dionysio Arelatensi Episcopo in Ecclesia præficitur.

Capite cæditur.

De huius Eugenij medij corporis translatione, multa habentur in vita sancti
Gerardi Abbatis Broniensis. quare in Tomo quinto, tertia Oratione.
bris, capitibus verò, 11. 12. 13. & 14.

VITA

DE S. OCTAVIO ET SOCIIS EIVS MARTYRIB. 231
 VITA SANCTORVM MARTYRV M OCTAVII,
 ADVENTICII, ET SOLV TORIS TAVRICORVM, PER D.
 Ambrosium Episcopum scripta. Est sermo 77. in ordine Sermonum eius,
 quamvis etiam similis inter Homelias D. Maximi Tau-
 rinen[s]is Episcopi inueniatur.

M omnium sanctorum martyrum fratres deuotissime natalem celebrare debemus, tum praecipue eorum solennitas tota nobis ueneratione curanda est, qui in nostris domesticis proprium sanguinem profuderunt. Nam licet uerfi sancti ubique sint & omnibus profint, specialiter illi tamen pro nobis interueniunt, qui & supplicia pertulere pro nobis. Martyr enim cum patitur, non sibi tantum patitur, sed & ciuibus. Sibi enim patitur ad praemium, ciuibus ad exemplum. Sibi patitur ad requiem, ciuibus ad salutem. Exemplo enim eorum didicimus Christo credere didicimus contumelijs vitam aeternam quarere, mortem didicimus non timere. Videte ergo quid martyribus debeamus, in quo alter tortus est, ut alius saluaretur: Alter carnificem pertulit, ut Christum alter agnosceret: Alter morti additus est, ut alius uita potiretur aeterna, & postremum sanctus occisus est ut peccator euaderet.

Beati igitur martyres nec sibi uixerunt, nec sibi sunt mortui. Exemplum enim nobis reliquerunt bene uiuendo conuersationis, tolerando fortiter passionis. Nam ideo Dominus per totum mundum diuersis in locis pati martyres uoluit, ut tantum idonei testes nos praesenti quodam fidei exemplo suae confessionis urgerent, ut humana fragilitas, quae praedicationis Dominicae auditu logiore uix credit, uel praesenti oculorum testimonio martyrio crederet beatorum.

Cuncti igitur martyres deuotissime percolendi sunt, sed specialiter ij uenerandi sunt a nobis, quorum reliquias possidemus. Illi enim nos orationibus adiuuant, isti etiam adiuuant passione. Cum his autem nobis familiaritas est, semper enim nobiscum sunt, nobiscum morantur, hoc est, & in corpore nos uiuentes custodiunt, & de corpore recedentes excipiunt: Hic ne peccatorum labes nos absumat, ibi ne inferni horror inuadat. Nam ideo hoc a maioribus prouisum est, ut sanctorum ossibus nostra corpora sociemus, ut dum illos tartarus metuit, nos poena non tangat: dum illis Christus illuminat, a nobis tenebrarum caligo diffugiat.

Cum sanctis ergo martyribus quiescentes euadimus inferi tenebras, eorum proprijs meritis, attamen consocij sanctitate. Ait enim Dominus Petro: Tu es Petrus, & super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam, & portae inferi non praualebunt ei. Si ergo Apostolo & martyri Petro inferni porta non praualet, quisquis sociatur martyri, tartaro non tenetur. Martyres enim inferni porta non possidet, quoniam eos paradisi regna suscipiunt. Nam uidemus eos utique iam regnare. Cernimus enim ab ijs frequenter obfesos immundissimis demonibus homines liberari, ita ut caelesti medicina & captiua anima de diaboli laqueis eruatur, & ipse diabolus uinculis igneis alligatus producat de sua captiuitate captiuus, ut qui quaedam paulo ante ceperat, ipse subdatur in praedam.

Hae & alia potiora mirabilia per sanctos fieri omnibus notum est. Et ideo fratres uenemur eos in seculo, quos defensores habere possumus in futuro. Et sicut eis ossibus parentum nostrorum iungimur: ita & eis fidei imitatione iungamur. In nullo enim ab ipsis separari poterimus, si sociemur illis tam religione quam corpore.

VITA

20. Noue.

Martyr cum patitur, non sibi tantum patitur, sed & ciuibus. Sibi enim patitur ad praemium, ciuibus ad salutem.

Sancti martyres deuotissime colendi.

Matth. 16.

Martyrum merita, quae sunt ponderis apud Deum.

VITA SANCTI FELICIS ARCHIEPISCOPI RAVENNATIS, VT HABETVR LIBRO QVARTO Historiarum Ravennatum Hieronymi Rubei viri doctissimi.

25. Nouēb.

S. Felix à Rom. Pontifice, sacra infula insignitus.

VBROGATVS est in locum Damiani Felix, anno à partu Virginis septingentesimo, quàm, vti supra memora-

SURIUS

q. ber. Moner. RVIII 5

him sibi negocij cum illo esset, conuocatis ciuibus, efficaci oratione habita, hortatus est, vellent antiquæ nobilitatis spiritus retinere, neque libertatem, tantis laboribus partam, ad eò facillè ereptam, paterentur sibi diutius occupari: præsertim quòd Casar, quanquàm non esset opem Ravennatibus aperire laturus, (quod neque credi poterat) tamen nec etiam Pontifici Maximo esset assensurus, aut affuturus, ob hoc in illum inimici animi significationes iam exhibitas. Augebant animos Ravennatibus, vetus cum Longobardorum Rege, Archiepiscopi familiaritas atque usus, & arctissima cum Mediolanensi Anrithire & Aquilencensi consuetudo: qui Theodori Archiepiscopi facinus ægrè tulisse visi fuerant. Itaque Ravennates Felici assentiuntur, tributumque Pontifici & obedientiam negant. Verùm Constantinus Pontifex plurimum Ravennatum insolentiam ac superbiam miseratus, admiratusque, cum eos hortatus diu fuisset, nec quicquam proficeret, de omnibus certiorum Iustinianum fecit. Qui Theodoro Patricio, classem apud Siciliam agenti, imperat, vt aucta quamprimum classe, Ravennam contendat, detque operam, vt Felix Archiepiscopus Pontifici satisfaciat. Archiepiscopus & factionis proceres, re cognita, ex omnibus confestim Flaminie ciuitatibus auxilia euocare, idemque ex omni Exarchatu, curareque Padi aluam, eo loco, vbi Ferrariam nunc videmus, incidendum, illud flumini aluam sternentes, quòd vulgò ad Turrim fossa appellatum, ad hanc diem influit. id autem ob id factu est, vt maiore aquæ copia in Padusam effusa, in quam Padusam tunc Paduseo riuo influebat, ager, qui circa Ravennam est, aqua magis compleretur: atque hac ratione, vti Agnellus, referente Blondo affirmat, Theodoro aditus ad urbem intercluderetur. Theodorus impiger, in Illyrio aucta classe, à Veneris, quotquot naues in promptu haberent, accersit, monetque vti ad Ravennam in tempore adfint. Postquam autem classis in conspectum se dedit Ravennates, & sceleris conscientia, & tanto apparatu exterriti, raptim & temerè omnia agere. Accedente propius classe, ad arma tumultuarie concurrunt, quòd milites, quos ex agris & finitimis ciuitatibus euocauerant, inermes, ac militiae rudes essent. Theodoriani milites tranquillam tempestatem nacti, toto littore descensiones faciunt. Ibi cum Ravennatibus & nonnullis mercenarijs veteranis manus confertæ, sed minimo negotio in urbem, fusi fugatique, repelluntur. Quapropter rei bene gerendæ occasionem arripens, cum fugientibus Theodorus Ravennam ingressus, ea potitur: & questione habita, eorum qui Felici Archiepiscopo fauissent, nonnullos interfecit: alios Romam relegat: plerosque vnà cum Felice in vincula coniectos, directis omnibus Byzantium deducit. Iustinianus Felicem candentis aris intuitu obæcat, atque vnà cum cæteris Ravennatibus, per Ponti oppida relegatos diuisit. Hanc cladè Ravennatem, vt scriptores tradunt, si quis nõ huius solùm Longobardi belli tempora percenscat, sed Gothorum quoque numero calamitates, re vix vllam reperiat, huic, ab infelicitis antistitis temeritate ortæ, conferendam. Quo fit, vt omninò sit falsum, quod Spretus scribit, nulla vnquam vi Ravennam fuisse captam, cum id factius, magno malo, experta sit. Tantis ab hac Ravennati calamitate, reliquis ciuitatibus timor incussus, vt Casarianasne partes, an Longobardorum sequerentur, incertæ, ingenti mœrore, & extremis casibus penè oppressæ viderentur: in tanta præsertim Italiae perturbatione: siquidem Aispradus, superato auxilio Bauarorum, Arriperto,

Ravennates obedientiam & tributum summo Pontifici negat.

Ravennam capitur, ac iterum Pontifici subijcitur. Felix Episcopus in exilium relegatur exæcatus.

perro, auitum Longobardorum regnum fuerat adeptus: breuique moriens Luitprandum filium successorem reliquit.

Constantinus Pontifex, cum adeo insigni calamitate Felicem Archiepiscopum, Rauennatesque affectos audiisset, ægre admodum tulit, minimeque rem probauit, quod hominem in sanitatem restitui, non tot calamitatibus affici voluerit. Postea Felix Archiepiscopus relicta hæresi (vt Platina testis est) patriæ ac sedi restituitur, ijs Rauennatis ecclesiæ thesauris receptis, quos Iustinianus Cæsar habuerat. Antequam in exilium pulsus esset, elegantissimo stylo plurima composuerat: atque inter cætera in Danielis desolatione, quæ apud Matthæum Euangelistam habetur, luculentum commentarium: quem sacerdotes sui vix incolumem seruauerunt: quod ipse libros omnes ab se scriptos, cum ob cæcitate expolire, & absoluere non posset, antequam diem obiret, igni tradendos iusserit. Collegit etiã ad vnum, sancti Petri Chrysologi conciones: quod opus, magnam partem adhuc extat, cum commentariis & cætera perierint. Admirabili eloquentia concionari ad populum consueuerat, tantaque religione ac sanctitate post exiliũ floruit, vt multa supra naturam prodigia ex ipso manarint. Exeunte enim illo Byzantij portam: quam ad urbem, gratias Cæsari de restituta patria acturus, se contulerat: cum se quidam claudum simularet, peteretque ab eo, opus sibi aliquid fieri, Cur te, inquit Felix, quod non es facis? Cur illudis? Surge, & seruos Dei irridere nẽ velis. Alij a nauibus haud procul præsto labantur, vt ab eo, quem in egentes munificum, liberalemque sciebant, pecuniarum aliquid elicerent. Quapropter consilio inuito, ex socijs vnum in via iacentem constitunt, cum affirmantes aduenam, iam mortuum, seque ab eo expectare auxilium, in quo sepultura tradi posset. Quam obrẽm vir sanctus palliũ proiecit, quo vestiebatur: mox abeunte illo, socium iacentem vocantes, vt surgeret, exanimem ac verẽ mortuum inueniunt. Hæc Cæsar cum rescuisset, Felicem iubet ad se in naui accersiri: summaque veneratione excepto eo, impetrauit ab homine plurimum renuente, vt manu in formam Crucis deducta, sibi benè precaretur.

Igitur Felix Archiepiscopus Rauennam regressus, post multas virorum sanctorum reliquias, in Vrsiana æde pluribus locis honestissime positas, pateras ex argenteo dono dedit: & superciliarum, cui & carmina inscripserat, & martyrum complures reliquias incluserat, extruxit. Arcas pro aris, ex cupresso conficiendas curauit, ipsamque, vt appellant, saluatorium, vnde Archiepiscopi ad sacra solennia inchoanda, coram populo procedunt, erexit: regiasque ianuas, admirabili opificio carmine exornauit. Tandem verò septimo Calendas Decembris, ex hoc lachrymabili hospicio, cælestem in patriam profectus est, in numerumque Sanctorum adscitus, & in D. Apollinaris Classensis, sepulcro ex marmore, ab ara diuæ Felicis haud procul compositus. Præfuit Rauennati Ecclesiæ, annis circiter xix.

Petrix Felicem penitentem sue sedi restituit.

Opera eius vt perierint pro maiore parte.

Sanctitas eius.

Novit secreta hominum corda.

Ecclesiam suam Sanctorum reliquijs ac varijs vestibus exornat.

Feliciter obit & sanctorum catalogo adscribitur.

BREVIS MEMORIA MARTYRII SS. FACVNDI ET PRIMITIVI, VT HABETUR IN LVCII

Marinei Siculi, Regij historiographi, de rebus Hispaniæ, libro quinto.

IN Hispania præses Decianus, super ripam fluminis quod Seya dicebatur, secus stratam, vbi erat idolum ad immolandum ei, multitudinem gentium congregauit. Erant autem non longè ab eodem loco duo fratres, Facundus & Primitius Christianissimi, qui noluerunt idolo immolare: & propterea accusati apud iudicem, ducti sunt ad eum. Quos cum multis minis exhortatus fuisset, vt idolis immolarent, responderunt: Nos quotidie immolamus Domino Iesu Christo: & nobis optabile est pro eo pati. & sic vsque ad mortem perseuerarunt.

27. Nouẽb.

SS. Facundus & Primitius Christianissimi vsque ad mortem committuntur.